

Жак Юрій Сергійович

студент 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидорчук А.А.

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ У 2013-2018 РОКАХ

Діюча практика управління бюджетним дефіцитом в Україні передбачає його фінансування використовуючи такі методи як:

- 1) запозичення коштів;
- 2) надходження від фінансових операцій;
- 3) надходження від приватизації [1, с. 61].

Динаміку дефіциту Державного бюджету України у розрізі джерел його фінансування у 2013-2018 рр. наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка дефіциту Державного бюджету України в розрізі операцій з його фінансування за 2013-2018 грн., млн. грн. *

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Запозичення з урахуванням погашення	81039	201834	117507	177261	120437	71681
Надходження від фінансових операцій	-17812	-124248	-72491	-107319	-75964	22080
Надходження від приватизації	1480	467	151	189	3337	355
Всього	64707	78053	45167	70131	47810	94116

**Складено автором на основі [2;7].*

Наведені у табл.1 дані свідчать про неоднозначну динаміку дефіциту Державного бюджету України у розрізі операцій з його фінансування. Зокрема, держава використовує усі три методи фінансування: запозичення, надходження від фінансових операцій і надходження від приватизації, проте щороку у різній мірі і ступені. Відмічаємо, що впродовж аналізованого періоду у вітчизняній практиці фінансування дефіциту бюджету уряд здебільшого вдавався до запозичень. Щороку надходження від фінансових операцій на грошово-кредитному ринку складала від'ємне значення, виключенням став 2018 р., коли обсяги таких

операцій мали додатне значення у 22 млрд. грн., що свідчить про збільшення боргового навантаження на бюджет у майбутніх бюджетних періодах.

Дані табл. 1 підтверджують тезу, що надходження від приватизації не можна розглядати як стабільне і надійне джерело фінансування дефіциту Державного бюджету України. Зокрема, в окремі роки такі надходження покривали 3,3 млрд. грн. у 2017 р., 1,5 млрд. грн. у 2013 р., та 151 млн. грн. у 2015 р. чи 355 млрд. грн. у 2018 р. У структурі джерел фінансування бюджетного дефіциту переважають запозичення (76% за підсумками 2018 р.) і надходження від фінансових операцій (23%). Надходження від приватизації складали у різні роки різні значення — від 7% у 2017 р. до 0,3% у 2015-2016 рр.

Сучасна практика дефіцитного фінансування державної діяльності, що в основному базується на борговій концепції, безперечно, розширює фінансові можливості держави. Проте позики, взяті урядом, при цьому перетворюються у державний борг, звужується національний інвестиційний ресурс, бюджет обтяжується видатками на обслуговування боргу, а критичні його розміри загрожують державі дефолтом. Неєфективне використання запозичень, здебільшого на фінансування поточних видатків, загрожують сталому соціально-економічному розвитку і фінансовій стабільності країни, формують загрози довгострокового характеру для національної фінансової безпеки.

Література:

1. Фінанси : підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. Київ : Знання, 2012. 687 с.
2. Про Державний бюджет України на 2013 р. : Закон України від 06.12.2012 р. № 5515-VI. Дата оновлення 29.12.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5515-17> (дата звернення: 25.10.2019).
3. Про Державний бюджет України на 2014 р. : Закон України від 16.01.2014 р. № 719-VII. Дата оновлення 15.04.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/719-18> (дата звернення: 25.10.2019).
4. Про Державний бюджет України на 2015 р. : Закон України від 28.12.2014 р. № 80-VIII. Дата оновлення 29.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-19> (дата звернення: 28.10.2019).
5. Про Державний бюджет України на 2016 р. : Закон України від 25.12.2015 р. № 928-VIII. Дата оновлення 28.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928-19> (дата звернення: 11.11.2019).

6. Про Державний бюджет України на 2017 р. : Закон України від 21.12.2016 р. № 1801-VIII. Дата оновлення 02.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19> (дата звернення: 25.10.2019).
7. Про Державний бюджет України на 2018 р. : Закон України від 20.05.1999 р. № 2246-VIII. Дата оновлення 13.12.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19> (дата звернення: 27.10.2019).

Жданюк Сніжана Анатоліївна

студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Горин В.П.

СУТНІСТЬ ТА СУСПІЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ

Одним з невід’ємних елементів податкової системи є специфічний акциз, який в Україні функціонує у вигляді акцизного податку. Широке використання специфічних акцизів у бюджетній практиці пояснюється значним фіскальним потенціалом цих податків, які в більшості розвинутих країн виступають важливим джерелом наповнення бюджетів різного рівня. В Україні значення акцизного податку як бюджетоформуючого фіскального інструменту за останні роки суттєво зросло, що пояснюється як проведенням продуманої політики регулювання податкового навантаження на підакцизні товари, так і зростанням попиту на них.

Специфічні акцизи, на відміну від універсального податку на додану вартість, були елементом системи оподаткування ще з давніх часів. Розвиток міжнародної торгівлі, поява на споживчому ринку таких товарів, як прянощі, шовк, пахощі та ін., які були дуже дорогими і які було вельми вигідно завозити, поставили питання про оподаткування такої діяльності з метою отримання казною додаткових прибутків. Звісно, підвищене оподаткування імпортованих товарів також допомагало становленню внутрішнього виробництва, однак у середньовічні часи керівники держав цим не дуже переймались. Однак, в період Нового часу, коли Франція стала одним із світових центрів виробництва предметів розкошів, введення специфічних акцизів на аналогічні імпортовані товари мало захисти внутрішній ринок країни від дешевого завізного товару. Відтак, якщо універсальний акциз в першу чергу відіграє фіскальну роль, то специфічні